

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön december 17^{kén} 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. A' szerkezői hivatalban évnegyedenként 's képek nélkül is válthatni példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Próbásétáim menyasszony után. (Folyt.)

„Igen lágy szive lehet önnek — vélik szép és nem szép olvasónéim — egy minutum alatt akármelylik szépséget övének nevezi!“ — Engedelmet, hogy bele szóllok: nálunk most minden minutumos lön, mért nem a' szerelem rövid álmával is? Mi egy pár minutum alatt tájakat festünk, mint Claude Lorrain; számolunk, mint az új Pugliesi, és annyi nyelvet tanulunk, hogy a' jövő hónapra mi sem marad tanulni való. Feltételünk, ígéletünk, iparunkkal 's egyéb fényes semminkkel négylovas gyorsszekérre ülünk, hogy száz mértföldnyi szomszédinkat egy minutum alatt elérjük; de ime! mázsás vázlatink alatt a' lovak kiállanak, mint az agg leány imádóji, és mi ülve maradunk, ha h a l a d u n k. — Ennyit lágy szívem vádjára. — Ha belül annyi, mint kívül, ő az én feleségem: 's e' fontos akarrattal, éppen midőn egy ígésző pillanatja ezer kellemeektől, mint meg annyi könnyű lovaktól, kísérve üveges szemeimre szállott, megszólítani készültem; — és a' karpit ismét felgördült. Kedvetlenül és boszorkodva, mint mikor a' m a m á t találjuk otthon, ha l e á n y á h o z jövünk, fordultam-el az édes csudagyermektől: kalapom, mely a' keskeny párkányzaton feküdt, hirtelen fordulásommal elveszté sulyegyenét, és a' már elszenderegni kezdő hárantsiposnak orrán tul kivilágosított lábaihoz sietett. Az egy világ a' setétben! — „Pardon!“ susogám a' felébredőhez, és hátszomszédnémat lassan nevetni hallottam.

„Igen kár az embert álmából felébreszteni!“ — Ezen szók olly lágy és tiszta hangon, mint Graff klavirján az E-m o l l-i hanglétra, mint ha a' virágokról jövő szellő az aeolhárfa hurjait pengeti, köszönték füleimet. Én hirtelen megfordultam; a' leány még mindig nevetett: „kivált ha ön dala ringatá álomba —“

Én. Valóban, ha álma ollyan, mint éneke —

Luiza. Nyomorult, az igaz, mint a' költőné darabja és asz-zonyisága illy színészek kezei között.

Én. Még is nyomorult álmát mindenik olly szívesen alussza —
Luiza. Mert nem hiszi annak.

Én. Nekem legalább eddig még mindig többet ígért, mint remélni mertem.

Luiza. Fogja ön az álmot's a' nagy urat szavánál, és levegő-várakat épít.

Én. Boldogságom' és vágyaimat szívem mélyéből, egy igaz tiszta világból hozom: az álom megcsal, de elmul; és — (itt leszedém üvegeimet, 's egyet azon pillantatok közül küldék quasi-ellenemhez, melyet előcsapatul használtam többnyire győzelmemben) boldogságomat, ha el nem érem is, a' lemondás édes kinjával magamban hordozom.

Luiza. Ön ábrándozó, — és talán veszedelmes ábrándozó; mit azonban külseje éppen nem mutat, mert —

Én. „Szabad a' kisasszonytól okát hallani?“ — A' játék hőse, egy iszonyú nagyságú szász szülemény, hivtelen érzelmeit kezdé lebőgni a' pusztai hirnők stentor szavával, úgy hogy az alanti község szinte kénytelen volt őt meghallgatni, miután önbeszédjét nem értheté: én azonban Luizához közelebbre hajoltam, mivel szentségtörésnek véltem egy szavát is félreérteni, melly, mint Memnon rézoszlopát a' feljövő nap, belsőm édes érzeteit rokon köszöntéssel fogadá.

Luiza. Az ábrándozók meglegedetlen halavány emberek, kik a' holdhoz térnek, ha napot látnak, és kedveseik tarka szemeit a' csillagok milliónyi világában keresik, — és milly furcsának képzelem én, ha ön — de meg ne haragudjék — parole d'honneur! —

És oda nyujtá kiszabadult kezét, melyet a' téli hótól befuvott rózsalevélnék néztem, és ajakomhoz szorítám: „parole d'honneur!“ mondtam. A' cavalier servente egy hosszú képet, a' kosarakat adó szomszéd kisasszony gúnyra forduló száját csinált.

Luiza. Ha ön a' holdat szemüvegekkel nézné, és kedvese csillagait messzelátó csővel keresné —

E' barokk észvétele mindketten hangos nevetésre fakadtunk, mit egy közönséges pszt! követte a' nyolcz garasát lehallgatni akaró földszintiektől. Én a' körülem levőkkel, valamint az egész világgal mit sem gondolok; hanem Luiza intésére nehezen ugyan, de szíves engedelmességgel elfordultam, szemeimet merően a' szinpadra függesztvén, és lángoló belsőm minden érzeteivel egy padsorral utánam telepedvén.

„Szép ideje Te a' tavasznak! — mond egy őszebe forduló német írő, mint a' világ fija füstbe ment vagyonáról — szép ideje Te a' ta-

vasznak! midőn még kevesebb vér mozog rugékony idegünkben, minden erek tüzesen futnak, és az ifjúság arany billikoma tele élet-erőben pezseg: „gebt ungebändigt jene Triebe; gebt Götter Jugend mir zurück.“ És szép ideje Te a tavasznak, kiben élek, mondom én is: gyönyörű kor! szerelmemmel fiatal keblemben, reményem, vágyaim, kíváratom, és merengő képeim kedves ajándékival: valóban az ember csak akkor boldog, ha szeret! Helyzete egy királyé, ha mindazáltal ennék helyzetét mindig boldognak lehet állítani: az egész világot milliónyi kellemeivel övének hiszi, neki nyílnak a virányok bájtözlő színes bimbóji; neki hódul és kécsókolására siet az egész természet; és a szív — a szív tiszta felébredő érzelmeivel, e' fényes hirnöke és fő czerimoniariusza az embernek, bevezeti a' szeretett alattvalókat az arany és ezüstitel burkolt magos terembe, és lakásaiba fogadja, 's örömet és vigaszt készít a' tarka seregnek; mindenek egybeolvadnak rangkülönség nélkül, és viszonyos boldogság üti-fel csillagi sátorát.

Kérdezzék kegyes olvasónéim tőlem a' Valpurgis-éj folyamat-ját az utósó felvonásokban, 's bátran tehetik bájoló szépségöket csekély személyemre: és szépségök változatlan, 's én örök rabjok maradok. — Bocsánat Madame Birch-Pfeiffer! bizony én tündéres darabjából annyit se tudok, mint a' R-ok bírálói a' sulyegyenről; annyit sem, mint az ártatlan leány égszín szemei a' győzelemről; (?) annyit sem, mint a' hegedűjével hazahónaló tornyos: de talán sokkal jobb is, hogy új szerelmemen kívül másra nem ügyeltem; különben kegyedet, ki sokkal jobb színészné, mint iróné, műveit, mellyek gyengébbek, mint Angely és Holtei remek bohóságai, élesebb ollóval nyirkálhatnám; noha szép és kellemes nemét eddig természetéhez képest könnyű és puha ludtollal szoktam mindig magasztalni.

A' karpit valahára nagy öröme legördült; a' jelenvoltak szabadban lihegni és mozogni kezdettek. Én is hirtelen megfordultam és menyasszonyomra in spe vetém fegyverszemeimet, ki éppen egy félékeny pillantatot ajándékozott a' már említett inamoroso-nak, ki mint a' híres lipcei fővezér a' kettős sas diadal-lobogóját, úgy tartá fehérszőnyeges selyem fedelét a' kitolongó fejések felett hosszú de erős kézzel. A' kalap, post tot discrimina rerum, elfoglalta helyét; egy gyönyörű szőke fő nevetett-ki alóla, és e' főben két csillag futkosott, és rózsalevelekkel 's eperjvirággal volt behintve a' nevető arczocska. Én téres köpönyegemet vállamra vetém, és Luiza fehér kezére huzván kesztyűjét még egyszer hozzám fordul egy lassú és szíves „jó éjszakát“ susogván. — „Hosszú estvém lesz, mert napom elhagy“ — mondám lélekszorulva és a' leglágyabb moll-tenor-

ban. — „„Ön olly igen kegyes, az álnapot igazinak venni, vagy látni: törje-el Rospini üvegeit, ha olly hamisan mutatnak!“ — volt csintalan és el nem értést színlő válasza. — „És mikor fogom hamis napomat ismét látni?“ — kérdém tovább; de a' kisasszony szomszédnéja karjába tévén kezét tőlem hamar elfordulván kifelé sietett. — Dagadó kebellet 's nagy érzésekkel nézett szép országa, eltűnt hire 's magos kilátásai után az új világ legnagyobb embere Elbába vitelekora' nélkül, hogy ébredező reményeit megsemmisítve, legmerészebb elveit kivihetlenségnek gondolná. Így néztem én is édes vágyaimmal egy faoszlopnak dülve szeretett órányi szépnémnek futkosó pillantatja és kellemes arcza után, ki ugyan a' szó legszigorúbb értelmében helyben, az az: álló helyben hagyott; mindazáltal én ezen helyben hagyást tudósított hajlandóságom helybenhagyásának véltem annál is inkább az ő részéről, minél jobban hitethetém-el magammal, hogy egy szerelmes és bátor kinyilatkoztatás, melyet kellemeitől elragadtatva a' leánynak teszünk, még egyikét se bántotta-meg; és az én szerelmem tiszta szívből jött; tiszta volt minden szenvedélyem, mint a' többször leszűrt víz; és viszonzása, Luiza szerelme, engem' boldogabbá tehetne, mint egy ujságszerkező a' fiatal író, ha lapjaiban ennek első hangzatkáját közli.

Kalapomat fejembe nyomván, a' bájleány után, kitől még egy csintalan oldalpillanatot nyerék, ügettem. Mint a' felindult szél a' taró mezőn keresztül, törtem én is az érzéketlen seregen által itt ott nyomos lökéseket osztván a' nemtelen oldaloknak a' nélkül, hogy tovább, mint szívem, kíváncsi és szemem vihetett vala, juthatnék; sőt még néhány sokat ígérő ellenlökéseket is kellett tünnöm, melyek olly kevés tiszteletet árultak-el a' főnemesi kezek kegyes piszkálása iránt, hogy ezek hamar megbánván lealázásukat ismét visszatértek előbbi helyökre, mint Minkné asszony Pestre, miután mint ennek énekeit, úgy azoknak értelmességét a' miveletlen tömeg érteni vagy nem tudta, vagy nem akarta. Valóban csupa boszúság ez a' tizenkilencedik századi Jahn hage! Merő reactio! — mindig mozog, ha vakarja valami; ellenvetéseket merészel tenni, és az önkényt száműzetni kívánja: utójjára még azt hiszi, hogy ő is olyan ember mint mi, kivel con amore viaskodhatunk, ha szétbomolhatnak tagjain keresztül egy szép leány után akarunk szaladni.

Luiza még egyszer visszanézett, mint a' boldog emlékezet virágnapjainkból; és én egy elszánt sokatjelentő lökéssel közelebb üté m magamat, midőn a' csatahely közepén ismét előttem állott mozdulatlan és némán azon fatalis kalaptartó quasilipcsei hős egy kiállhatlan gunyarczczal és olly resignált vonásokkal, mintha mondani akarná. „Idáig és nem tovább!“

Ezelőtt négy évvel a' szomszéd Steyer és Carinthia gyönyörű virághegy tengerét megutazván egy igen kedves társaságban, a' Wechselre is, köz vélemény szerint az ország legnagyobb hegyére, felmáztunk. Bájos képek! szép emlékezet! visszatértek-e ismét elfelejtő mellembe az elmultnak ködvirányiból, hogy álmomat ki ne aludhassam, és tovább hordjam gyönyörrel kevert búmat felébredő magányszivemben!? — Egy hosszan elnyúló szirtkövön a' hegynek legmagosabb fokán ültem vele az elfelejthetlennel: fenyő és tölgyfa erdők állottak rendithetlen méltóságban körülünk, mint szerelmünk magos 's néma tanúji; egy ki nem mérhető meszterrajz feküdt lábaink alatt; számtalan virágok kísérték a' téren keresztül futó patakokat, mellyek majd a' hegyek közé bujtak, majd ismét kettős fénynyel és sebességgel jöttek elő, mint a' fiatal leány, ki nem tudja, mit csináljon első szerelmével: mélyen rejtse-e tiszta keblében el, vagy az egész világgal láttassa, milly boldog, milly szép az ő első érzése? Távulabbról a' föld setétzöld zanótját egy tükörtiszta tó váltá-fel, és messze a' láthatár szélén köszöntének által kedves hazámnak kék hegyei, 's mint annyi szürke pontok állottak ott Thalberg, Pinkafeld, Reitenau; és örök tiszta ég mosolygott felettük. — „Szeretsz-e?“ — kérdém lágy de elakadt hangon Siphonet, ki fekete nagy szemeivel lenézett az alatta elterülő világra. Gyenge pirosság, mi a' reggeli napot szokta megelőzni, futott ábrándozó arczára; egy lassú sohaj jött-fel kebléből és hozzám simulván az első szerelmi csókot hívem már számra repülni; — midőn egy óriási határ őr (Gränzüäger) a' legprosaicusabb arczczal állott előttünk tudósítást kérván egy elszökött dohányszállítóról. — Így állott most ismét előttem a' hivatlan rivális, ezen éppen hangnélküli hosszú intermezzo egy eleven ambra és eau-de-Cologne-palaczk benyomott dugaszával, az az: fejével; bevizezett batiszt kendőjét álja és orra alá dugta, mint ha beretválkozni készülne, és bokros szemöldökei közül olly pillantásokat vetett szegény valómra, millyeket lélekismeretesen senki feleségének nem ajálhatok. Így állott ő áthághatlan, mint a' chinai nagy fal, és utójára láttam a' leányt felbukni az öszvesodrott sereg között:

Die Menschen tauchen auf und nieder;

Das Mädchen bringt doch Niemand wieder.

(Folytatás következik.)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

A' mőzeli bornak (Moselwein) kellemes ize van, 's e' mellett szelid tűzű. Terem a' napsütötte hegyoldalakon Trier körül, melly az északi szélességnek 49 és a' hossz. 25. foka alatt fekszik. Ezen borok legjobbika közé tartozik az *augenscheini* — közel a' folyóhoz a' Mosel bal partján, 's azért nevezetik annak, mivel a' szentmariai apátság egykori szerzetesei azt mindig szem előtt látták; de minden borok koronája még is a' *grünhäuser-i*. Bizonyos hollandi kereskedő 1793-ban a' maximini apátságban Trier mellett egy egy szekér vagy vitel borért 1144 rh. forintot fizetett. Oertelius bizonyossága szerint (Hist. Luxemb.) a' Romaiak idejében olly bőség vala Trier körül e' borból, hogy Bitturgon (Badonis pagus) egy keresztül vezető borcsatornát ástak, hogy Colonia Agrippina (Köln) lakosai hozzá legközelebb uton juthassanak. — A' ki hiszi, higgye!

Gyulladó betegség. Keletindia néhány vidékeiben valamelly saját bélyegű betegség mutatkozott, melly a' gyulladó betegségek közé számíttathatik, 's mint látszik ragadóssá kezd lenni. Bőrgyulladással kezdődik, melly egymás után az egész testen elharapódzik, 's néhány nap alatt hideg gyulladásba megy által. A beteg ezen állapotban még néhány napig a' legnagyobb érzéketlenségben fekszik, 's végre minden fájdalom jele nélkül csendesen és békesen meghal.

Csudálatos forrás. Selmeczbánya szomszédságában egy 's ugyanazon bányaérben sokszor aranyat is ezüstöt is találnak rézzel keverve. Így volt Körmöcz alatt is egy forrás, mellynek vize a' vasat rézzé változtatá. Ha az emberek vas pléhet vetnek belé, mintegy 30—35 napig benne hagyják, 's ha most ismét kiveszik, a' legszebb rézhez hasonlít, és ugyan azon tulajdonsága és természete van, melly a' réznek. Nem jönnek ugyan e' pléhtáblák olly simán a' vízből ki, mint abba belé veték; felületök durvább, 's mint a' spongyia lyukacsos. Ezen víznek valamelly rendkívüli edző ereje van. Forrása kis patakot képez, melly az állatokat, ha belőle innának, rövid idő alatt megmérgezné. A' király parancsolatjára örök állittattak fel, hogy a' víznek e' mérgező tulajdonságát senki se használhassa, vagy vele visszaéljen. Az utazók illy pléhből lett rézből magoknak edényeket készíttetnek, hogy azokat mint ritkaságokat magokkal elvigyék.

K Ü L Ö N F É L E.

Okos atya. Pisistratus leánya egykor bizonyos vallásbeli szertartásban foglalatoskodott. Egy őt halálban szerető ifiú hozzá szaladt, 's megölelte, sőt nem sokára az után elszöktetni is igyekezett. Pisistratus az őt mindezekért bosszúra unszoló rokonainak így felelt: „ha gyűlöljük azokat, kik szeretnek, mit miveljünk azokkal, kik minket gyűlölnek?” — 's minden haladék nélkül azon ifiú embert leánya férjeül választá.

Simon Ferencz.

Epaminondast némelly Thebaiak megalázni akarván Telearchai (utsza-tisztításra ügyelő) aljas hivattalal kínálák-meg. Ő ezt szerényen elfogadá mondván: „nem a' hivatal ad becslet 's érdemet az embernek, hanem az ember a' hivatalnak.” — Utódjainál a' telearchai nevezet tisztos 's a' hivatal becses lön.

S-i Ján. Egerből.

Drágakő-kereskedelem. Livornóból írják, hogy a' gyémánt és drágakőkereskedők igen nagy munkásságban vannak, 's egész olasz ország mintegy el van árasztva drágakövekkel. Ezen köveknek rendkívüli szépsége mutatja, mennyivel becsesebbek a' régi gyémántok azoknál, melyek most találhatók; 's nem lehet kételkedni, hogy amazok eredetileg mind a' spanyol kolostorokból származnak, nevezetesen mivel többeket közülök már a' leírásból is ismernek. A' spanyol kivándorlott szerzetesek, kik illyeket megmentettek, Turinban, Genuában és Livornóban pénzzé teszik őket. Ezen kereskedelem a' gyémántárosok nagy kárára egészen alsó olaszországig, Majlandba, sőt Bécsig is elterjed.

A' Spanyol és Franczia közötti különbség. A' Franczia hosszú hajakat visel, a' Spanyol rövidet; a' Franczia sebesen és sokat eszik, a' Spanyol halkan és keveset; a' Franczia előbb főzeléket és húst adat magának, a' Spanyol előbb pecsenyét; a' Franczia különösen vizet borra iszik, a' Spanyol bort vízre; a' Franczia sokat beszél ebéd felett, a' Spanyol egy szót se szól; a' Franczia ebéd után sétálni megy, a' Spanyol ül, vagy alszik; a' Franczia sebesen jár, a' Spanyol halkan; a' franczia inasok uraik után mennek, a' Spanyolokéi az ur előtt lépdelnek; a' Franczia udvariságból a' magosabb kövezetet engedi által, a' Spanyol az alantabbat; a' Franczia utósó lép-be valahova 's ki valamelly házból, a' Spanyol elsőnek veti-fel magát mindenütt, a' Franczia alázattal kér alamizsnát, a' Spanyol méltósággal, hogy ne mondjam rátartással; az elszegényedett Franczia mindenét eladja, végre ingét is, a' Spanyol az ingnél kezd, 's a' köpönyeget, kardot, és fodrot utójára hagyja. Ha a' Franczia köntösét begombolja, a' gallérnál kezd 's alól végzi: a' Spanyol a' gallérnál végzi. A' Francziák és Spanyolok csak egyben egyeznek-meg: a' polgári háborúban.

Mulattató 1) P. zsugori egyik jó barátjától szívesen fogadtatván minden zsugorisága mellett (ha talán szívből nem is) meghívá ezt viszontlátogatásra házához. A' kijelent napon azonban látván P. a' látogatóba jövő barátját, padlásra rejté magát, miután megparancsolá cselédjeinek honléte eltagadását barátja előtt. Miként veendi majd ez a' cselédeknek váratlan válaszát, P. kíváncsi levén tudni, a' padlás ablakján kidugott fővel hallgatózott: de barátja éppen akkor nézván magát körül a' házi ur fejét megpillantá, 's azt izené a' haza érkezendő házi urnak, hogy ha hazulról elmegy, máskor fejét hon ne felejtse. **Birkés.**

2) Éhes vala Gyuri cigány, midőn P. városban vásárolt vas póznát cipelt az öreg dade után. Hogy gyomrával kissé megbéküljön, az öregnek háta megül egy udvarba osont, hogy ott valami eledelt kérjen. A' konyhában senkit se vőn észre, 's a' szobaajtón tett kopogatására se hallott szózatot, és azt zárva lelé. Most tehát éhsége azon tökéletre ösztönzé, hogy bár mikép is a' szobába törjön. E' célja létesítéséhez kevesebb erőt talált szükségesnek, ha inkább a' kályhát mint az ajtót feszítendi-be. Vas póznájával a' kályha azonnal be vala rontva, 's ő már félig keresztül jutott a' tört nyíláson, midőn a' szobában megpillant valakit, ki a' zűrejre felébredett. Zavarodtában tehát a' vas póznát mutatá a' bámulónak e' kérdés mellett: „nem ves az ur pipa-surkálót?”

S — i Ján.

J E L E S M O N D Á S.

Szabadság.

Az olly madár igen ritka Bár meg ne kelljen szűkülni,
 Mellynek kedves a' kalitka Még is mindig fog készülni
 Bár arannyal van befedve, Kirepülni.
 Még se telik benne kedve; Csokonai után K. Mária.

Csapodár élet.

A' csapongó élet üdvtelen
 Rövid gyönyörből hosszú fájdalom,
 Vagy élt napoknak zsibbadt mámore.

Vörösmarty.

Az élet tövisekkel teljes. Nem tudunk jobbat tenni, mintha azokat
 bátran letiporjuk. Voltaire után Szentmiklóssy.

Hizelkedés. A' mindenre kész hizelkedő nyakát mindenre hasz-
 nálhatónak gondolja az ember, és nem bocsátja-meg neki, ha minekutána
 emberi méltóságának érzése benne felébredvén valamely gyalázatos szol-
 gatételtől megvonatkozik. Lencsés.

Tanulásvágya. A' fiatal, tudomány-szomjas szív a' vizsgáló-
 dásnak bármely tövises ösvényét, bármely szövevényes erdejét, vagy
 kietlen pusztáját se tartja rémitőnek; mert mindenhol talál törekedései
 után gyümölcsöket. Kis János.

Gnomák. Szívet kormányozni, haragot mérsékelni, győzelmet
 fékelni, ellenséget szerelni, ész és erény által tündöklőt de elhagya-
 tottat felemelni, sőt régi méltóságába visszahelyezni ollyas mik, hogy
 azt, ki ezeket miveli, nem jeles férjfiakhoz, hanem magához az isten-
 séghez ítélem hasonlónak. Cicero után —

Az ocsmánynak és rútnek követésében mindnyájan tanulékonyak
 vagyunk. Plutarch után —

Mindent úgy mivelj, mintha embertársaid szemlélnék tettetted. Nem
 maradand semmi titokban. Isokrates után B. F.

S z ó r e j t v é n y.

Öt betűből áll az egész tagom, 's tesz
 Olly magot, mellyből terem a' Magyaroknak
 Főzelek, mellyet kidarálva főz-meg
 Vas fazekában.

Egy nemű mérték fejemet levágva
 Leszek, elsőmből falut is csinálhatsz,
 Vissza fordítván tele sok zsidóval
 A' Tisza partján.

Rendesen végsőim falu, 's megtalálod,
 Váradon túl egy felemelkedett domb
 Oldalán, melly lesz vadak elfogásuk
 Eszköze, módja.

M l g r.

Előbbi [rejtvény: 1) Kenyeret süt; t. i. a' pék. — 2) Serénynyel. — 3) Ha
 a' kos szót visszajáról olvassuk. 4) Ujból.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.